

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ЄРМАКОВ Сергій – викладач фахових дисциплін, спеціаліст першої категорії Кам'янець-Подільського фахового коледжу будівництва архітектури та дизайну завідувач навчально-наукової лабораторії «DAK GPS» закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Наукові інтереси: формування графічної компетентності студентів у перспективному кресленні архітектурних об'єктів на основі поєднання методу архітектора та методу сітки.

МАРЧУК Елла – заступник директора з навчальної роботи, спеціаліст вищої категорії Кам'янець-Подільського фахового коледжу будівництва архітектури та дизайну.

Наукові інтереси: формування графічної компетентності студентів у перспективному кресленні архітектурних об'єктів на основі поєднання методу архітектора та методу сітки.

СЕМЕНИШЕНА Руслана – кандидат педагогічних наук доцент, кафедри технічного сервісу і загальнотехнічних дисциплін закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Наукові інтереси: формування графічної компетентності студентів у перспективному кресленні архітектурних об'єктів на основі поєднання методу архітектора та методу сітки.

ОЛЕКСИЙКО Сергій – викладач фахових дисциплін, відокремленого структурного підрозділу "Хотинський фаховий коледж закладу вищої освіти "Подільський державний університет" асистент кафедри тракторів, автомобілів та енергетичних засобів закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Наукові інтереси: формування графічної компетентності студентів у перспективному кресленні архітектурних об'єктів на основі поєднання методу архітектора та методу сітки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

YERMAKOV Serhii – Lecturer of Professional Disciplines, First Category Specialist, Kamyanets-Podilskyi Instrument Applied College of Construction Architecture and Design; Head of the Educational and Research Laboratory “DAK GPS”, Higher Education Institution “Podillia State University”.

Scientific interests: formation of students’ graphic competence in perspective drawing of architectural objects based on the combination of the architect’s method and the grid method.

MARCHUK Ella – Deputy Director for Academic Affairs, Specialist of the Highest Category Kamianets-Podilskyi Professional College of Construction Architecture and Design.

Scientific interests: formation of students’ graphic competence in perspective drawing of architectural objects based on the combination of the architect’s method and the grid method.

SEMENYSHENA Ruslana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Technical Service and General Technical Disciplines, Higher Education Institution “Podillia State University”.

Scientific interests: formation of students’ graphic competence in perspective drawing of architectural objects based on the combination of the architect’s method and the grid method.

OLEKSIYKO Serhiy – Lecturer of Professional Disciplines, Khotyn Vocational College of Higher Education Institution “Podillia State University”; Assistant of the Department of Tractors, Automobiles and Power Engineering Equipment, Higher Education Institution “Podillia State University”.

Scientific interests: formation of students’ graphic competence in perspective drawing of architectural objects based on the combination of the architect’s method and the grid method.

*Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.
Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.*

УДК 376:37.091.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-708-712

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

НЕБОРАК Катерина – старший викладач, кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2614-0358>
e-mail: buzket21@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДТРИМКИ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті здійснено теоретичне узагальнення наукових підходів до визначення сутності педагогічних технологій підтримки навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами в умовах сучасної інклюзивної освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних способів організації освітнього процесу, які забезпечують не лише засвоєння знань, а й формування стійкого позитивного ставлення учнів до навчальної діяльності, розвиток їхньої пізнавальної активності, впевненості у власних можливостях і готовності до участі в спільній роботі класу. Обґрунтовано, що в інклюзивному освітньому середовищі мотивація до навчання визначається не тільки змістом навчального матеріалу, а й доступністю способів його опрацювання, рівнем емоційної безпеки, характером педагогічної взаємодії, наявністю ситуації успіху та ступенем урахування індивідуальних освітніх потреб дитини.

У дослідженні з'ясовано, що в сучасному науковому дискурсі технологізація освіти дітей з особливими освітніми потребами розглядається як цілісна система взаємопов'язаних технологій навчання, супроводу, асистування, взаємодії, сервісної підтримки та організації безбар'єрного освітнього середовища. У зв'язку з цим мотиваційна підтримка учнів з особливими освітніми потребами не може бути зведена до використання окремих методів або локальних прийомів, а потребує системної побудови педагогічного процесу, у якому кожен компонент спрямований на підсилення включеності учня в навчання. Наголошено, що ефективність педагогічної технології в мотиваційному аспекті визначається її здатністю забезпечувати посиленість навчального завдання, варіативність способів діяльності, передбачуваність етапів роботи, підтримувальний зворотний зв'язок і фіксацію індивідуального поступу дитини.

Встановлено, що найбільш результативними у підтримці навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами є інтерактивні, проєктні, проблемні, інформаційно-комунікаційні та тьюторсько-супровідні технології. Їхній мотиваційний потенціал полягає в активізації суб'єктної позиції учня, стимулюванні пізнавального інтересу, зниженні страху помилки, посиленні соціальної взаємодії та створенні умов для реального переживання успіху в навчальній діяльності. Показано, що особливого значення в інклюзивному класі набувають технології, які поєднують наочність, структурованість, поетичність, вибір способу

відповіді, роботу в парах і малих групах, а також адаптацію завдань відповідно до індивідуальних можливостей і темпу роботи учня.

Ключові слова: педагогічні технології, навчальна мотивація, учні з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, інтерактивні методи, педагогічний супровід, інформаційно-комунікаційні технології.

NEBORAK Kateryna –

Senior Lecturer, Department of Educational Sciences

Central Ukrainian State University

named after Volodymyr Vynnychenko

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2614-0358>

e-mail: buzket21@gmail.com

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES TO SUPPORT LEARNING MOTIVATION OF STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

The article provides a theoretical generalization of scientific approaches to determining the essence of pedagogical technologies for supporting learning motivation of students with special educational needs in the conditions of modern inclusive education. The relevance of the study is due to the need to find effective ways to organize the educational process, which ensure not only the acquisition of knowledge, but also the formation of a stable positive attitude of students to educational activities, the development of their cognitive activity, confidence in their own abilities and readiness to participate in the joint work of the class. It is substantiated that in an inclusive educational environment, motivation for learning is determined not only by the content of the educational material, but also by the availability of methods for its processing, the level of emotional security, the nature of pedagogical interaction, the presence of a situation of success and the degree of consideration of the individual educational needs of the child.

The study found that in modern scientific discourse, the technologization of education of children with special educational needs is considered as a holistic system of interconnected technologies of learning, support, assistance, interaction, service support and the organization of a barrier-free educational environment. In this regard, motivational support for students with special educational needs cannot be reduced to the use of individual methods or local techniques, but requires a systematic construction of the pedagogical process, in which each component is aimed at strengthening the student's inclusion in learning. It is emphasized that the effectiveness of pedagogical technology in the motivational aspect is determined by its ability to ensure the feasibility of the educational task, the variability of methods of activity, the predictability of work stages, supportive feedback and recording of the child's individual progress.

It has been established that the most effective in supporting the educational motivation of students with special educational needs are interactive, project, problem, information and communication and tutoring-supporting technologies. Their motivational potential lies in activating the student's subjective position, stimulating cognitive interest, reducing the fear of error, enhancing social interaction and creating conditions for the real experience of success in educational activities. It is shown that technologies that combine clarity, structure, gradualness, choice of response method, work in pairs and small groups, as well as adaptation of tasks in accordance with the individual capabilities and pace of the student's work are of particular importance in the inclusive classroom.

Key words: pedagogical technologies, learning motivation, students with special educational needs, inclusive education, interactive methods, pedagogical support, information and communication technologies.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Підтримка навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами належить до ключових завдань інклюзивної освіти, оскільки саме мотиваційна залученість визначає не лише академічну результативність, а й готовність дитини до комунікації, співпраці, саморозвитку та включення в шкільне життя.

У сучасних умовах інклюзивна практика вимагає переходу від фрагментарних педагогічних рішень до цілісної системи технологічно організованої підтримки, де кожен компонент освітнього процесу працює на формування позитивного ставлення учня до навчання та власних досягнень [1, с. 55].

Проблема посилюється тим, що учні з особливими освітніми потребами часто стикаються з бар'єрами пізнавального, комунікативного, емоційного або поведінкового характеру, а тому традиційні способи організації навчання не завжди забезпечують виникнення й утримання внутрішньої мотивації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні українські дослідження підтверджують, що мотиваційний потенціал педагогічних технологій особливо виразно виявляється в тих освітніх практиках, де учень не залишається пасивним виконавцем, а стає активним учасником спільної діяльності, обговорення, вибору, рефлексії та взаємодії.

У праці Б. Турко [8] та Т. Жмурко [8] інтерактивні методи навчання подано як засіб підвищення мотивації дітей з особливими освітніми потребами, а сам дослідницький фокус зосереджено на впливі

активної взаємодії на зацікавленість учнів і ефективність освітнього. О. Таранченко [7] та А. Колупасва [7] розглядають технологізацію в освіті дітей з особливими освітніми потребами значно ширше, ніж набір окремих прийомів, і трактують її як концептуальний конструкт, що структурує безбар'єрне середовище, стратегії взаємодії суб'єктів освіти та інструментарій підтримки. Л. В. Шелестова [10], аналізуючи мотиваційну функцію педагогічних технологій, доводить, що педагогічна технологія має розглядатися не лише як спосіб трансляції знань, а і як механізм активізації мотиваційної сфери учнів через персоніфікацію змісту, підтримку автономії, емоційну безпеку, ситуацію успіху та індивідуалізацію навчання.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних технологій підтримки навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами та визначення умов їх результативного використання в інклюзивному освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті інклюзивної освіти педагогічні технології слід тлумачити як спеціально організовану систему цілей, змісту, форм, методів, засобів, алгоритмів взаємодії та процедур підтримки, які забезпечують не лише засвоєння знань, а й особистісне включення дитини в процес навчання.

Таке розуміння є принципово важливим для роботи з учнями з особливими освітніми потребами, оскільки мотивація тут залежить не тільки від змісту навчального матеріалу, а й від рівня доступності

завдання, зрозумілості інструкції, темпу діяльності, характеру зворотного зв'язку та переживання успіху [6, с. 89].

Педагогічна технологія виконує мотиваційну функцію тоді, коли вона створює умови для позитивного емоційного досвіду, підтримує інтерес до діяльності, дає можливість учневі бачити посильну мету, відчувати підтримку й поступ у власному розвитку [7, с. 220].

У такому ракурсі мотивація перестає бути лише внутрішньою якістю дитини й постає як результат цілеспрямованої організації освітнього середовища, у якому вчитель, асистент учителя, фахівці супроводу та однокласники спільно формують атмосферу прийняття, співпраці й педагогічного оптимізму.

Сучасна наука пропонує розглядати технологізацію освіти дітей з особливими освітніми потребами як багаторівневу систему, що охоплює не лише технології навчання, а й технології соціокультурного перетворення, управління, співпраці, сервісної підтримки, асистування та тьюторського супроводу [6, с. 89].

Ця класифікація є важливою для проблеми навчальної мотивації, адже вона демонструє, що стійке бажання вчитися виникає не ізольовано в межах уроку, а в просторі всього шкільного досвіду дитини, де мають бути усунені бар'єри та забезпечена узгоджена підтримка.

Технології соціокультурного перетворення формують ціннісну основу інклюзії, у якій дитина не відчуває себе «іншою» або «проблемною», а сприймається як повноправний учасник освітньої спільноти, що безпосередньо впливає на її навчальну сміливість і готовність до участі.

Технології співпраці та взаємодії, у свою чергу, підсилюють мотивацію через залучення дитини до комунікації, спільного розв'язання завдань, навчального діалогу та взаємної підтримки, що особливо значуще для учнів, яким складно тримати увагу або долати страх оцінювання [1, с. 55].

Інтерактивні методи навчання мають виразний мотиваційний потенціал, оскільки переводять учня з позиції пасивного сприймача інформації у позицію співучасника, який відповідає, обирає, порівнює, обговорює, взаємодіє та отримує негайний результат власної активності [8, с. 121].

У дослідженні Б. Турко та Т. Жмурко саме інтерактивні методи визначено як засіб підвищення мотивації дітей з особливими освітніми потребами, а ефективність цих методів пов'язано з їх здатністю активізувати залученість і зробити навчальну діяльність особистісно значущою [8, с. 122].

Перевага інтерактивних технологій у роботі з учнями з особливими освітніми потребами полягає в тому, що вони дають можливість варіювати канали сприймання, скорочувати обсяг одноманітної фронтальної роботи, частіше використовувати наочність, короткі цикли дії та підтримувальну комунікацію.

Для учня з особливими освітніми потребами інтерактивна технологія стає особливо результативною тоді, коли вона не перевантажує, а структуровано підтримує дію, містить чіткий алгоритм, візуальні підказки, доброзичливий темп і передбачуваний позитивний зворотний зв'язок.

Серед педагогічних технологій із вираженим мотиваційним потенціалом Л. В. Шелестова виокремлює проєктне, проблемне, інтерактивне навчання та

ІКТ, підкреслюючи, що саме вони забезпечують залучення учнів до освітнього процесу, створюють ситуацію успіху та підтримують автономність [10, с. 47].

Проблемне навчання стимулює пізнавальний інтерес через інтелектуальний виклик, але в інклюзивному класі воно має бути адаптованим, тобто містити посильний рівень складності, поетапні підказки та різні траєкторії досягнення результату.

Сучасний технологічний інструментарій інклюзивної освіти органічно включає різні технології навчання та підтримки, а це відкриває широкі можливості для використання цифрових ресурсів, адаптивних платформ, візуальних сервісів, мультимедійних матеріалів і засобів альтернативної комунікації.

ІКТ посилюють мотивацію тоді, коли допомагають зробити навчальний матеріал більш наочним, динамічним, поетапним і доступним для різних способів сприймання, а також забезпечують учневі швидкий і зрозумілий зворотний зв'язок [4, с. 97].

Для учнів з особливими освітніми потребами цифрові засоби особливо цінні у випадках, коли вони компенсують труднощі читання, письма, усного мовлення, концентрації уваги або самостійної організації роботи, адже в такому разі технологія не просто прикрашає урок, а реально зменшує бар'єри навчання.

Водночас застосування ІКТ повинно бути педагогічно вмотивованим, а не формальним, бо мотивація посилюється не від самого факту використання гаджета, а від того, що цифровий інструмент допомагає досягти посильного успіху, зрозуміти завдання та відчутти компетентність.

У моделі технологізації інклюзивної освіти вагоме місце посідають технології супроводу, сервісної підтримки, асистування та тьюторського забезпечення, що засвідчує мотивацію учнів з особливими освітніми потребами не можна підтримати лише методикою проведення уроку без належної допоміжної інфраструктури.

Психолого-педагогічний супровід у мотиваційному вимірі означає виявлення індивідуальних бар'єрів, запобігання перевантаженню, координацію адаптації, підтримку позитивної самооцінки та організацію таких освітніх ситуацій, у яких дитина переживає неуспіх не як поразку, а як етап навчання [2, с. 124].

Асистент учителя й тьютор у цій системі виконують не допоміжну, а мотиваційно значущу функцію, тому що через їхню участь завдання стає зрозумілішим, дія – структурованішою, а вимоги – доступнішими для виконання.

Однією з головних умов підтримки внутрішньої мотивації є створення емоційно безпечного освітнього середовища, у якому дитина не боїться помилки, осуду чи порівняння з сильнішими однокласниками.

Для учнів з особливими освітніми потребами ця умова набуває особливої ваги, оскільки повторюваний досвід труднощів або невдач може швидко формувати уникання навчальної діяльності, зниження віри у власні можливості та зовнішню, а не внутрішню мотивацію [3, с. 152].

Ситуація успіху не означає заниження вимог, а передбачає такий добір змісту, темпу, рівня підтримки й форми оцінювання, за яких учень може

реально досягти позитивного результату й усвідомити його як наслідок власної діяльності.

Практична реалізація педагогічних технологій підтримки мотивації в інклюзивному класі передбачає використання коротких, структурованих і доступних вправ, які поєднують наочність, вибір, співпрацю, ситуацію успіху та позитивний зворотний зв'язок [5, с. 220].

Такі вправи є особливо цінними для учнів з особливими освітніми потребами, оскільки допомагають знизити тривожність, зробити навчальну дію передбачуваною, підтримати включеність у спільну роботу та сформувані досвід досяжного результату (таблиця 1).

Таблиця 1

Вправи для підтримки навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі

Вправа	Мотиваційна мета	Як провести	Адаптація для учнів з ООП	Очікуваний ефект
«Що змінилося?»	Активізувати увагу на початку уроку й швидко включити учнів у роботу	Показати 5–7 предметів або картинок, дати час роздивитися, потім прибрати або змінити один елемент і запропонувати знайти зміну	Зменшити кількість об'єктів, дати візуальні підказки, дозволити відповідь жестом, карткою або вибором із двох варіантів	Учні швидше зосереджуються й відчують посилений старт уроку
«Що я пам'ятаю?»	Створити відчуття компетентності через актуалізацію вже відомого матеріалу	Подати на дошці ключові слова з попередньої теми й попросити назвати, записати або показати все, що пригадується	Приймати короткі відповіді, використовувати слова-підказки, піктограми, парну відповідь або усну підказку вчителя	Знижується тривожність і посилюється готовність працювати далі
«Швидкісні відповіді»	Підтримати інтерес через короткі, динамічні й досяжні дії	Учні працюють із картками «запитання-відповідь» у парах або командах у швидкому темпі	Робити короткі інструкції, використовувати візуальні відповіді, спростити формулювання, давати додатковий час	Повторення стає менш виснажливим і більш ігровим, що підсилює залучення
«Працюємо в парі»	Підвищити мотивацію через підтримувальну взаємодію та спільний успіх	Один учень виконує завдання, інший допомагає: читає інструкцію, перевіряє послідовність кроків, добирає картку або підтримує відповідь	Добирати доброзичливі пари, чітко розподіляти ролі, давати зразок взаємодії та короткий алгоритм дій	Знижується страх помилки й посилюється відчуття включеності до спільної діяльності
«Сходинки успіху»	Сформувати переживання поступу через виконання завдання малими кроками	Поділити завдання на 3–5 етапів і після кожного кроку позначити просування наліпкою, смайликом або короткою похвалою	Для складних завдань додати зразок, таймер, візуальний план або підтримку асистента	Учень бачить власний прогрес, а це прямо підтримує внутрішню мотивацію
«Обери спосіб відповіді»	Підсилити автономію та зменшити опір навчанню через можливість вибору	Запропонувати кілька форматів відповіді: усно, карткою, малюнком, схемою, з'єднанням стрілками або відповіддю в парі	Для учнів із труднощами мовлення чи письма пріоритетно давати невербальні або частково готові формати відповіді	Дитина частіше включається в роботу, коли може діяти у зручний для себе спосіб
«Будуємо мапу теми»	Розвивати інтерес до навчання через спільний продукт і видимий результат	Група створює плакат, схему або ментальну карту теми кольорами, символами й короткими підписами	Доручати посильні ролі: приклеїти картинку, обрати колір, провести лінію, назвати слово або показати символ	Навчання стає більш наочним, кооперативним і особистісно значущим
«Мій маленький результат»	Закріпити ситуацію успіху через коротку позитивну рефлексію наприкінці уроку	Кожен учень завершує фразу: «Сьогодні я зміг...», «У мене вийшло...», «Я навчився...»	Дозволити відповідати словом, жестом, карткою, емодзі або обрати готовий варіант на смужці	Формується орієнтація на власний прогрес, а не на порівняння з іншими
«Хороші вчинки»	Підтримати позитивне ставлення до себе й класу як основу навчальної активності	Учні називають або записують 1–3 добрі вчинки за день чи тиждень і отримують короткий підтримувальний відгук	Можна використати малюнки, піктограми, допоміжні запитання або спільне формулювання відповіді з учителем	Покращується емоційний клімат і зростає готовність дитини брати участь у спільній роботі
«Читаю по складах»	Підтримати мотивацію дітей, яким важко читати, через швидко досяжний результат	Дати короткий текст із поділом слів на склади, а після читання запропонувати просте запитання, картинку або вибір правильної відповіді	Скоротити текст, збільшити шрифт, виділити кольором склади, дозволити читати разом із партнером або дорослим	Дитина переживає реальний успіх у читанні й менше уникає навчальної діяльності

Наведені вправи в (таблиці 1) не є ізольованими прийомами, а можуть інтегруватися в ширші педагогічні технології інтерактивного, проектного, персоналізованого та підтримувального навчання.

Їх ефективність в інклюзивному класі підвищується за умови чіткої інструкції, візуальної

опори, дроблення складних дій на послідовні кроки, партнерської взаємодії та обов'язкової фіксації навіть невеликого індивідуального поступу.

Мотиваційний потенціал педагогічної технології не реалізується автоматично, оскільки вирішальне значення має професійна позиція вчителя, його

готовність до гнучкого планування, емпатійної взаємодії та командної роботи в інклюзивному класі [3, с. 146].

Учитель у такій моделі виступає не лише транслятором знань, а дизайнером освітніх ситуацій, у яких поєднуються навчальна мета, доступність, емоційна підтримка, комунікативна включеність і поступове розширення самостійності учня.

Ефективність педагогічних технологій підтримки мотивації зростає тоді, коли вчитель уміє поєднувати різні формати роботи, спостерігати за реакцією дитини, змінювати способи подання матеріалу, координувати роботу з асистентом і системно аналізувати індивідуальний прогрес.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Педагогічні технології підтримки навчальної мотивації учнів з особливими освітніми потребами слід розглядати як цілісну систему організації інклюзивного освітнього процесу, у якій мотиваційний результат досягається через поєднання технологій навчання, взаємодії, супроводу, асистування та створення безбар'єрного середовища.

Перспективи подальших розвідок доцільно пов'язувати з емпіричним вивченням результативності конкретних технологій для різних категорій учнів з особливими освітніми потребами, з розробленням моделей інтеграції ІКТ і тьюторського супроводу, а також із створенням дієвого інструментарію оцінювання змін у внутрішній навчальній мотивації в умовах інклюзивного класу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зобенко Н. А., Зорочкіна Т. С. Особливості психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. *Академічні студії*. Серія «Педагогіка». 2023. № 4. С. 54–60.
2. Матвеева Н. О. Психолого-педагогічний супровід молодших школярів з особливими освітніми потребами: напрямки та завдання. *Молодь і ринок*. 2023. № 2. С. 123–128.
3. Муренець Л. С. Підвищення мотивації навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія: Соціально-педагогічна. 2014. Вип. 24. С. 145–154.
4. Носко М. О., Мехед О. Б. Впровадження інноваційних освітніх технологій для учнів з особливими освітніми потребами. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум»*. Серія: Педагогічні науки. 2022. Вип. 18. С. 96–102.
5. Опалюк О. А. Інформаційні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2021. Вип. 17. С. 215–224.
6. Садова І. І., Пантюк М. П. Технології коригування труднощів у навчанні та поведінці дітей з особливими освітніми потребами. *Молодь і ринок*. 2025. № 1. С. 88–93.
7. Таранченко О. М., Колупаєва А. А. Технологізація в освіті дітей з особливими освітніми потребами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2025. Т. 118. № 2. С. 219–240. DOI: 10.33189/ectu.v118i2.260.
8. Турко Б. Б., Жмурко Т. І. Інтерактивні методи навчання як засіб підвищення мотивації дітей з особливими освітніми потребами. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2025. № 3. С. 120–126. DOI: 10.31654/2663-4902-2025-PP-3-120-126.
9. Чиж С. Г. Соціалізація дітей з особливими потребами: ресурси інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогічні науки*. Т.3. 2016. №74. С. 161–166.
10. Шелестова Л. В. Мотиваційна функція педагогічних технологій у профільній середній освіті: сучасний вимір. *Ukrainian Educational Journal*. 2025. № 1. С. 45–53.

REFERENCES

1. Zobenko, N. A., Zorochkina, T. S. (2023). Osoblyvosti psykholohichnoho suprovodu ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy v umovakh inkluzyvnoho navchannia [Peculiarities of psychological support for children with special educational needs in inclusive education]. *Akademichni studii. Seriiia «Pedahohika»*. № 4. S. 54–60. [in Ukrainian]
2. Matveieva, N. O. (2023). Psykholoho-pedahohichnyi suprovod molodshykh shkoliariv z osoblyvymy osvitynymi potrebamy: napriamky ta zavdannia [Psychological and pedagogical support of younger schoolchildren with special educational needs: directions and tasks]. *Molod i rynek*. № 2. S. 123–128. [in Ukrainian]
3. Murenets, L. S. (2014). Pidvyshchennia motyvatsii navchannia ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Increasing the motivation for learning of children with special educational needs]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka*. Seriiia: Sotsialno-pedahohichna. Vyp. 24. S. 145–154. [in Ukrainian]
4. Nosko, M. O., Mekhed, O. B. (2022). Vprovadzhennia innovatsiinykh osvitynykh tekhnolohii dlia uchniv z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Implementation of innovative educational technologies for students with special educational needs]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium»*. Seriiia: Pedahohichni nauky. Vyp. 18. S. 96–102. [in Ukrainian]
5. Opaliuk, O. A. (2021). Informatsiini tekhnolohii v osviti ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Information technologies in the education of children with special educational needs]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity*. Vyp. 17. S. 215–224. [in Ukrainian]
6. Sadova, I. I., Pantiuk, M. P. (2025). Tekhnolohii koryhuvannia trudnoshchiv u navchanni ta povedyntsi ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Technologies for correcting learning and behavioral difficulties in children with special educational needs]. *Molod i rynek*. № 1. S. 88–93. [in Ukrainian]
7. Taranchenko, O. M., Kolupaieva, A. A. (2025). Tekhnolohizatsiia v osviti ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Technologization in the education of children with special educational needs]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia*. T. 118. № 2. S. 219–240. DOI: 10.33189/ectu.v118i2.260. [in Ukrainian]
8. Turko, B. B., Zhmurko, T. I. (2025). Interaktyvni metody navchannia yak zasib pidvyshchennia motyvatsii ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Interactive teaching methods as a means of increasing the motivation of children with special educational needs]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia*. Seriiia: Psykholoho-pedahohichni nauky. № 3. S. 120–126. DOI: 10.31654/2663-4902-2025-PP-3-120-126. [in Ukrainian]
9. Chyzh, S. H. (2020). Sotsializatsiia ditei z osoblyvymy potrebamy: resursy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Socialization of children with special needs: information and communication technology resources]. *Pedahohichni nauky*. № 91. S. 201–206. [in Ukrainian]
10. Shelestova, L. V. (2025). Motyvatsiina funktsiia pedahohichnykh tekhnolohii u profilnii serednii osviti: suchasnyi vymir [Motivational function of pedagogical technologies in specialized secondary education: modern dimension]. *Ukrainian Educational Journal*. № 1. S. 45–53. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

НЕБОРАК Катерина – старший викладач, кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: морально-етична культура майбутніх вчителів історії; проблеми педагогіки та професійної педагогіки, розвиток інклюзивної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

NEBORAK Kateryna – Senior Lecturer, Department of Educational Sciences, Central Ukrainian State University named after Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: moral and ethical culture of future history teachers; problems of pedagogy and professional pedagogy, development of inclusive education.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.